

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

1 Septembre 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 304

ABONEMAN:

Seneliği [24Nushâ] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

1 Eylül 1930

tiklik, polis komiserliği, bidayet hukuk mahkemesi hakimliği salahiyetlerinin icra eder. Gerek yalnız olarak, gerek küçük ini'kad **Petty sessions** larında, gerek hususî celselerde, gerek her üç ay celselerinde, her yerde, bu centilmen hazırdır; muhtelif işler hakkında karar verir ve büyük rolünü ifa etmiş bulunur. xvii inci asrın nihayetinden beri Latifundia sahibi centilmenin hak kazası bütün istinaf ve temyizden kurtuldu; artık Certiorari [*] nin, Writ ine ya'nî buyuruldusuna ma'nî değildir. Vaktile buna istinaden Westminster muhakimî, mesaili mühimmeyi huzuruna celb ediyordu. Merasimi usuliyeden ari muamelelat adliyyeyi Justicepommair usulleri, malikâne sahibi centilmene tevdi' edilen umure, alelterric girdi; hakimlerin hükmüne tabi olanların, huzuru mahkemeye çıkanların "Garanti" leri bu dereceye kadar azaldı. Ma'haza, heman kâffe ahvalde, zıcirden kurtulmak için, centilmenin selâmeti vicdanını dermeyan etmesi kâfidir ve aleyhinde da'va altı aydan sonra mürur zamana tabi olarak gayri mesmu olur.

Prof. E Boutmy

ŞA'İR GÜLERKEN ÖLÜR

**Gönüllere hakan olmaya geldik
Kimsenin önünde biz bükmedik diz;
Yaşarken ağlarız ağlayanlarla,
Ölürken gülmeyi bilen şehidiz.**

A. D. 8 Ağustos 1930

TABİ'AT İLMİ

ÖRÜMCEKLER

3

Uzak mesafelere gitmek isteyince yüksek bir yere çıkarak hava cereyanını muvafık bulur bulmaz ipek tellerini ifrâza başlar. Bir örümceğin 3, nihayet 5 dakika zarfında 250 metre ipek çıkardığına nazaran bu uzun seyahat vasıtası ne kadar çabuk vücade geldiği tahmin olunabilir. Bir yandan çıkan ve aynı zamanda havalanan bu tel, örümceği kaldıracak kadar uzadıktan sonra minimini seyyah, urgan ucuna bağlı bir kuyu bakreci gibi bu nazik ve görünmez telin ucunda sallanarak uçar, gide, hava cereyanının sevk ettiği bu tellerin yükselmesine, yerdeki menfi elektrikin

[*] İngiltere büyük mahkemesinden sadır olan bir fermanın adıdır ki lafzen « tedkik olunmak üzere » demektir bir davanın evrakı küçük mahkemeden talep ve celb olunmak için tasdir olunur.

def'i ve havadaki müsbet elektrikin cezbetmesi hizmet ettiğini söyleyenler de vardır. Bu zeki seyyah inmek istediği yerin üstüne vasıl olunca derhal mini mini bir yumak, yahut püskül yaparak paraşütle inen bir tayyareciden daha emin bir surette yavaş yavaş iner. İngiliz natüraliste meşhur Darwin sahilden 60 mil uzakda giden bir gemiye bu suretle bir çok örümcekler geldiklerini bizzat görmüştür.

Hazreti Muhammedin kureys kâfirlerinin her türlü tecavüzlerinden bîzar olarak Mekkeyi terk edip Ebubekirle beraber Medineye giderken Cebelînurda gizlendikleri mağranın medhalini örümceklerin derhal bir şebeke ile kapatarak büyük peygamberle muhterem yarığarmı, tâkip eden düşmanların tearruzundan kurtardıklarına dair olan rivâyet malûmdur; örümceklerin yuva yapmak ve ağ kurmakda

gösterdikleri sür'ate, ve herne suretle olursa olsun az, çok harap olan şebekele-rini ta'mirdeki isti-callerine nazaran bu hadise sıhhatında şüphede edilecek bir şey değildir. Büyük ve

muhterem frailer mağaraya girerken medhalde mevcut şebekeyi tahrip etmiş olduklarından örümcekler tamire müsareat etmişler demek olur; etmezlerse aç kahlırlar; ma'amafih hristiyanlarcada örümceklerin, galibâ havari-lerden birini bu suretle ölümden kurtardıklarına dair hikâye vardır.

Epir, yahut Epira namı verilen ve dünyanın her tarafında mevcut olan bir nevi küçük örümceklerin, nasıl çiftleşdiklerine dair İsveç kiralının teşrifateciliğinde bulunmuş olan bir natüralistin, müşahedesi haylı garipdir.

Bu nevi örümceklerin erkeklerindede mahsus tenasül âleti yokdur; lems âletleri kaşık şeklindedir. Erkeklerden haylı büyük olan dişiler vakitlerini en ziyade ipek hamakları içinde istirahatle geçirirler; erkek ve dişilerin ikametgâhları ayrıdır. Erkek çiftleşmeye karar verince kaşığını aşı mayı' ile doldurarak soluğu dişinin evinde alır. İsveç kiralının teşrifat-cısı: «Şişman bir Epira dişisi gördüm, şebekesinin merkezinde şehvet perestâne bir tavr ile salnıp duruyordu, küçük ve zavallı bir erkek pek ziyade ihtirazlı bir tavr ve hare-

ketle dişiye yaklaşmak istiyor, fakat bir türlü cesaret edemeyordu; bir çok defa ileriledi, geriledi, nihayet birdenbire dişinin üstüne sıçrayarak kucakladı, lâkin hain kadın kuvvetli kısıkaçları ile zavallı erkeği derhal yakaladı, sıkdı, süratle ifraz ettiği tellerle sımsıkı bağladı, öldürdü ve kanını tamamen emdikden sonra boş bir deri halinde atdı.» dedikden sonra, hem nev'imizin, yani erkeklerin örümcek kadınları taraflarından bu derecede istihfaf ve tezlil edilmeleri erkeklik gayretine dokunduğunu ilâve ediyor. Diğer natüralistlerin bu nevi' örümceklerin şahit oldukları çiftleşme ameliyesine dair verdikleri izahat arasında Epira nevi' latifinin vuslet ni'metini böyle balık oltası veya fare kapanı yemi gibi istimal ettikleri yolunda bir ifadeye tesadüf etmedim; galiba Madagaskar'da çok büyük bir nevi' örümcek dişilerinin çiftleşdikden sonra gendilerinden daha küçük olan erkekleri öldürüp yediklerini bir seyahatnamede okuduğumu hatırlıyorum. Sarig ve Kanguru denilen dört ayaklı Amerika hayvanları gibi Epira dişilerinde karınları altında cep veya torbaları bulunduğundan kuluçka zamanında yumurtalarını ve bâdehu bir müddet pek minimini yavrularını orada teşirler.

E. Hâzım

Ecnebi edebiyatı

RABİNDRANAT TAGOR VE Şİ'İRLERİN DEN PARÇALAR

Tagorun ruha sükûn verici saffetile yazdığı şi'irleri insanın hangi dakikasında olursa olsun okuyabileceği yazılardır. Her hangi bir dakikadaki halet ruhiyeye uygun gelebilen bu şi'irler onun hintli ruhunun mütevekkilliğini, ümitsizliğini, ve bu ümitsizlikten kuvvet alan kudretini, tabiâta tapınan hesasiye'ini okuyucunun ruhuna aşlar ve onu o çocuk savfetile parlayan gözlerin gürdüğü gözelliklere beyaz sakalının ifade ettiği mihnetli tecrübelerle o ağzın söylediği mütevekkilane sözlerle, ve geniş kalbinin his ettiği ulviyet aşkına bağlar. Tagor kendi lisanında Tagordur. Şi'irlerinden aşağıdaki dağınık bir kaç parça ile onu anlamak güçtür. Fakat muhtelif mevzuları ne derin bir duyusla ifade ettiğini göstermek istiyorum.

Şa'ir - Allaha

— Aklın korkusuz ve başını yüksek tutulabilirdiği yerde.

— Bilginin, ilmin hür olduğu yerde.

— Cemiyetin dar divarlarıyla parça parça taksim edilmemiş dünyanın bulunduğu yerde,

— Kelimelerin hakikatin derinliklerini kapup geldiği yerde.

— Yorulmak bilmez sa'yin tekâmüle kollarını açtığı yerde.

— Berrak mantık ırmağının hissiz anâna sahralarının nehayeti olmayan kumlarında yolunu şaşırmadığı yerde.

— Aklını daima kıtdıkca vus'at peyda edici düşüncelere senin tarafından sevk olunduğu yerde.

— Bu hürriyet cemiyetinde vatanını uyandır, efendim.

*
* *

— Benim sana duam şudur : efendim vur, kalbindeki çamurlu köklere vur, sök.

— Bana kederlerime ve sevinçlerime kolayca tahammül kuvvetini ver.

— Bana aşkımlı hizmetle ifade edebilmek kuvvetini ver.

— Bana hiç bir fakirinin hakkını yememek ve az dizinin küstah bir kudretin önünde yere kaymayacak kuvveti ver.

— Bana aklımlı her günün hezeyanlarından üstün pek üstün tutabilecek kuvveti ver.

— Ve bana kendi kuvvetimi senin iradene aşkla teslim edebilmek kuvvetini ver.

*
* *

— Yolculuğumun nehayet bulduğuma ve kudretim son mertebeye vardığını zan ediyordum; önümdeki yolun kapandığını, erzakım tükendimi ve karanlık bir sükûnetde melça bulmak zamanının hulul ettiğini zan ediyordum.

— Fakat senin iradenin bende payansız olduğunu fark ettim, ve eski sözlerin dilin üstünde sonduğu zamanda kalbden yeni namerlerin doğduğunu, ve eski izlerin gayip olduğu yerlerde yeni vatanın mucizelerle meydana çıktığını öğrendim.

*
* *

— Ey hayatımın hayatı, senin canlı canlı temasının bütün benliğimde his ettiğim için vücudümün daima saf kalmasına gayret edeceğim.

— Zihnimde mantık aydınlığını yakan